

Azərbaycan Respublikası
Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il
“ 21 ” may tarixli
158 nömrəli Qərarı ilə
təsdiq edilmişdir.

**İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində zərər
çəkmiş sığorta olunanın peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin
müəyyən edilməsi**

Q A Y D A S I

1. Ümumi müddəalar

1.1 Bu Qayda “İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.2-ci maddəsinə əsasən hazırlanmışdır və istehsalatda bədbəxt hadisələr və ya peşə xəstəlikləri nəticəsində zərər çəkmiş sığorta olunanın (bundan sonra – sığorta olunan) peşə əmək qabiliyyətinin (bundan sonra - peşə əmək qabiliyyəti) itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi qaydasını müəyyən edir.

1.2. Azərbaycan Respublikasında peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi ilə bağlı fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin (bundan sonra – Nazirlik) tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi (bundan sonra – Agentlik) həyata keçirir.

1.3. Bu Qaydanın məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.3.1. **barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlar** – Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Dövlət Mühafizə Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan mülki işçiləri;

1.3.2. **unikal kod** - barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlara Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş “Sığortalıların təqdim etdiyi məlumatlar əsasında sığorta olunanların və sığortalıların sığortaçıda uçotu Qaydası”nda nəzərdə tutulmuş qaydada verilən təkrarlanmayan nömrə.

1.4. Bu Qaydada istifadə olunan digər anlayışlar “İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş mənaları ifadə edir.

**2. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün
müraciət olunması qaydası**

2.1. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi bu Qaydanın 2.3-cü bəndi nəzərə alınmaqla, sığortalı və (və ya) sığortaçının Nazirliyin Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sisteminin (bundan sonra - MEİS) “Əmək və

məşğulluq” altsistemi (bundan sonra – altsistem), sığorta olunanın isə “e-sosial” internet portalında olan şəxsi kabinet vasitəsilə müraciəti və ya məhkəmə qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 16 yanvar tarixli 12 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əlilliyin qiymətləndirilməsi məqsədilə tibbi-sosial ekspertiza müayinəsinə göndərişlərin verilməsi Qaydası”nın 1.5.4-cü yarım bəndinə uyğun olaraq verilmiş göndəriş əsasında Agentlik tərəfindən həyata keçirilir.

2.2. Agentlik MEİS-in “Əlillik” altsisteminə bu Qaydanın 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan göndərişin daxil olduğu tarixdən 10 (on) iş günü müddətində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsinə dair qiymətləndirmənin aparılacağı tarix və yer barədə altsistem üzərindən sığorta olunana, sığortalı və (və ya) sığortaçıya məlumat göndərir.

2.3. Barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanların peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi onların unikal kodları göstərməklə rəsmiləşdirilən və sığortalı tərəfindən kağız daşıyıcıda (elektron daşıyıcı əlavə edilməklə) Agentliyə təqdim olunan müvafiq təsdiqedic sənədlər əsasında həyata keçirilir.

2.4. Agentlik bu Qaydanın 2.3-cü bəndində nəzərdə tutulan sənədlərin təqdim olunduğu tarixdən 10 (on) iş günü müddətində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsinə dair qiymətləndirmənin aparılacağı tarix və yer barədə məlumatı kağız daşıyıcıda sığortalıya göndərir.

3. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi

3.1. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsinə dair qiymətləndirməni Agentliyin Tibbi-sosial ekspert komissiyası (bundan sonra – Komissiya) həyata keçirir. Komissiya peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi zamanı “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 21-ci maddəsinə əsasən sığortalının və (və ya) sığortaçının səlahiyyətli nümayəndəsinin iştirakını təmin edir.

3.2. Sığortalı (bu Qaydanın 2.3-cü bəndində qeyd edilən sığortalılar istisna olmaqla) və (və ya) sığortaçı tərəfindən Komissiyada iştirak edəcək səlahiyyətli nümayəndə barədə məlumat altsistemə daxil edilir.

3.3. Bu Qaydanın 2.3-cü bəndində qeyd edilən sığortalı səlahiyyətli nümayəndəsi barədə məlumatı kağız daşıyıcıda Agentliyə təqdim edir.

3.4. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsi ilkin olaraq müəyyən edilən zaman xəstəlik və ya zədə, habelə zədə ilə əlaqədar çatışmazlığın (bundan sonra – xəstəlik, zədə və çatışmazlıq) səbəb əlaqəsini təsdiq edən sənədlər aşağıdakılardır:

3.4.1. sığorta olunanın Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 28 fevral tarixli 27 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “İstehsalatda baş verən bədbəxt hadisələrin təhqiqi və uçota alınması Qaydaları”na 1 nömrəli əlavə - “İZ forması” və ya məhkəmənin qərarı;

3.4.2. sağlamlığın peşə ilə əlaqədar pozulmasını təsdiq edən V.Y.Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika İnstitutu tərəfindən verilən tibbi sənəd.

3.5. Barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlar istisna olmaqla, digər sığorta olunanlar barədə bu Qaydanın 3.4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda həmin sənədlər sığorta olunanlardan tələb edilmir. Belə sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadığı hallarda onların təqdim edilməsi sığorta olunanın razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya sığorta olunan tərəfindən təmin edilir.

3.6. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi bu Qaydanın 3.4-cü bəndində qeyd olunan sənədlər nəzərə alınmaqla aşağıdakı ardıcılıqla həyata keçirilir:

3.6.1. peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə qiymətləndirmə aparılan zaman orqanizmin funksiyalarının 30 faizə qədər pozulması halında bu Qaydaya 1 nömrəli əlavə – “Orqanizmin funksiyalarının pozulmasının faiz göstəricisi və müddəti”, orqanizmin funksiyalarının 30 faizdən artıq pozulması halında isə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 13 may tarixli 187 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əlilliyin müəyyən olunması meyarları”na Əlavə - “Orqanizmin funksiyalarının pozulmasının faiz göstəricisi və müddəti” əsas götürülür;

3.6.2. sığorta hadisəsi nəticəsində qazanılmış xəstəlik, zədə və çatışmazlığa müvafiq xəstəliklərin beynəlxalq təsnifatı kodu (XBT-10 kod) və bundan irəli gələn orqanizmin funksiyalarının pozulması faizi bu Qaydanın 3.6.1-ci yarıməndi nəzərə alınmaqla seçilir;

3.6.3. sığorta olunanın vəzifəsinin aid olduğu peşə qrup nömrəsi bu Qaydaya 2 nömrəli əlavə – “Peşələr (vəzifələr)”ə əsasən müəyyənləşdirilir;

3.6.4. peşələrin (vəzifələrin) ağırlıq dərəcəsi yalnız bu Qaydanın predmetinə görə çox yüngül, yüngül, orta, ağır və çox ağır olmaqla üçrəqəmli peşə qrup nömrələri ilə aşağıdakı qaydada qruplaşdırılır:

3.6.4.1. çox yüngül – 110, 111, 112, 120;

3.6.4.2. yüngül – 210, 211, 212, 213, 214, 220, 221, 230, 240, 250, 251, 290;

3.6.4.3. orta – 310, 311, 320, 321, 322, 330, 331, 332, 340, 341, 350, 351, 360, 370, 380, 390;

3.6.4.4. ağır – 420, 430, 460, 470, 480, 481, 482, 490, 491, 492, 493;

3.6.4.5. çox ağır – 560, 590;

3.6.5 qiymətləndirmə zamanı bu Qaydanın 2 nömrəli əlavəsində olmayan peşə (vəzifə) aşkarlandıqda bu Qaydanın 3.6.4-cü yarıməndində qeyd olunmuş peşə qrupunun ümumiləşdirilməsinə əsasən yaxın peşə müəyyən edilir;

3.6.6. bu Qaydaya 3 nömrəli əlavə – “Əmək qabiliyyətini itirmə simvolu”nda qeyd olunmuş xəstəliklərin beynəlxalq təsnifatı kodu və peşə qrup nömrəsinin çarpaz kəsişməsindən xəstəlik, zədə və çatışmazlıqların müxtəlif peşə qruplarına daxil olan vəzifələr üzrə təzahür dərəcəsi olan əmək qabiliyyətini itirmə simvolu müəyyən edilir;

3.6.7. bu Qaydaya 4 nömrəli əlavə – “Orqanizmin funksiyalarının pozulması faizinin peşələr üzrə təzahür dərəcəsi” ilə orqanizmin funksiyalarının pozulması faizi və əmək qabiliyyətini itirmə simvoluna uyğun olaraq orqanizmin funksiyalarının pozulması faizinin peşələr üzrə təzahür dərəcəsi müəyyən edilir;

3.6.8. bu Qaydaya 5 nömrəli əlavə – “Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsi (faizlə)” ilə orqanizmin funksiyalarının pozulması faizinin peşələr üzrə təzahür dərəcəsi və sığorta olunanın yaşına uyğun olaraq peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsi müəyyən edilir.

3.7. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsinə əsas verən iki fərqli xəstəlik, zədə və çatışmazlıq olduqda qiymətləndirmə aşağıdakı düsturla aparılır:

$$\frac{(100-a) \times b}{100} + a$$

burada:

a - orqanizmin funksiyalarının pozulmasının yüksək faizi;

b - orqanizmin funksiyalarının pozulmasının aşağı faizi.

3.8. Komissiya peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsinə dair qiymətləndirilmənin aparıldığı gün, əlavə araşdırma tələb olunduğu hallarda, həmin gündən sonra 5 (beş) iş günü müddətində qərar qəbul edir və həmin qərar (bu Qaydanın 3.9-cu bəndi nəzərə alınmaqla) protokolla rəsmiləşdirilir. Protokol Komissiyanın sədri və üzvləri tərəfindən gücləndirilmiş elektron imza ilə imzalanır.

3.9. Barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlara münasibətdə qərar kağız daşıyıcıda qəbul edilir və Komissiyanın sədri və üzvləri tərəfindən imzalanır.

3.10. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsi müddətli müəyyən olunduqda müddətin bitməsindən sonra xəstəlik, zədə və çatışmazlığın davam etməsi halında peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsi təkrar qiymətləndirilir.

3.11. Komissiyanın sığorta olunanın əlavə xərclərə (müalicəyə, əlavə qidalanmaya, dərman alınmasına, reabilitasiya vasitələrinə, başqasının qulluğuna, sanatoriya-kurort müalicəsinə, xüsusi nəqliyyat vasitəsinin verilməsinə və başqa peşə öyrədilməsinə) ehtiyacı olub-olmadığı müəyyənləşdirilməklə barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlar haqqında bu Qaydanın 8 nömrəli və ya səbəbi göstərilməklə 9 nömrəli əlavələri ilə müəyyən olunmuş formada kağız daşıyıcıda qəbul edilmiş qərarı MEİS-in "Əlillik" altsisteminə daxil edilmədən 3 (üç) iş günü ərzində sığortalıya təqdim edilir, digər sığorta olunanlar barədə bu Qaydanın 6 nömrəli və ya səbəbi göstərilməklə 7 nömrəli əlavələri ilə müəyyən olunmuş formada qəbul edilmiş qərarı isə 3 (üç) iş günü ərzində MEİS-in "Əlillik" altsisteminə daxil edilir.

3.12. Barələrində məlumatların məxfiləşdirilməsi nəzərdə tutulan sığorta olunanlar istisna olmaqla, digər sığorta olunanlar barədə bu Qaydanın 3.11-ci bəndində qeyd olunan qərarlar altsistem üzərindən sığortalı və (və ya) sığortaçıya ötürülür, sığorta olunanın "e-sosial" internet portalında olan şəxsi kabinetində əks olunur və ya MEİS-in "Sənəd dövriyyəsi" altsistemi vasitəsilə məhkəməyə göndərilir.

4. Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi və müəyyən edilməsindən imtina edilməsi barədə qərardan şikayət verilməsi qaydası

Peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi dərəcəsinin müəyyən edilməsi və müəyyən edilməsindən imtina edilməsi barədə qərardan inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə şikayət verilə bilər.
